

Š i f r a k a n d i d a t a :

Državni izpitni center

M 2 2 2 5 1 1 2 1

JESENSKI IZPITNI ROK

ZGODOVINA

≡ Izpitna pola 1 ≡

Obča zgodovina

Ponedeljek, 29. avgust 2022 / 90 minut

*Dovoljeno gradivo in pripomočki:
Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik.
Izpitni poli je priložena barvna priloga.*

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani).

Izpitna pola vsebuje 25 nalog. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 60. Za posamezno nalogo je število točk navedeno v izpitni poli.

Rešitve pišite z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom v izpitno polo v za to predvideni prostor **znotraj okvirja**.

Pišite čitljivo. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev zapišite na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z 0 točkami.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 16 strani (1–16), od tega 2 prazni.

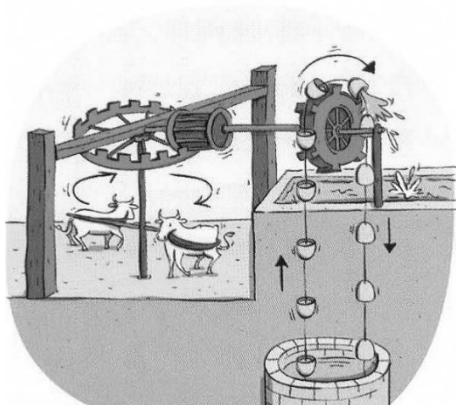
Barvna priloga ima 4 strani (17–20).

2. S stalno naselitvijo ljudi se je v Egiptu in v Mezopotamiji razvilo namakalno poljedelstvo.

Slika 2: Pripomoček za namakanje

(Vir: Cedilnik, A., in drugi, 2018: Zgodovina 1, str. 67. Mladinska knjiga. Ljubljana)

- 2.1. Navedite pripomoček na sliki 2, s pomočjo katerega so namakali višje ležeča polja.
- 2.2. Pojasnite, zakaj je bilo namakalno obdelovanje polj v Mezopotamiji težavnejše kot v Egiptu.

(2 točki)

3. Odnos Asircev do pokorjenih ljudstev je bil zelo krut.

Mnogo ujetnikov sem zajel in jih zažgal, veliko njim sem živim odrezal roke na zapestjih, drugim sem odrezal nos, ušesa in prste, /.../ veliko vojakom sem izkopal oči. Zažgal sem njihove mlade moške, ženske in otroke.

(Vir: Cedilnik, A., in drugi, 2018: Zgodovina 1, str. 64. Mladinska knjiga. Ljubljana)

- 3.1. Navedite ime najbolj znanega asirskega vladarja.
- 3.2. Kako so Asirci ravnali s pokorjenimi ljudstvi?

(2 točki)

4. Egipčansko državo je vodil faraon, ki je bil despot.

4.1. Navedite ime faraona, ki je dal v Gizi zgraditi najvišjo piramido.

Slika 3: Piramida v Gizi

(Vir: https://en.wikipedia.org/wiki/Great_Pyramid_of_Giza. Pridobljeno: 15. 3. 2021.)

4.2. Pojasnite, katere oblasti je združeval despot.

(2 točki)

5. Povežite stare kulture s pisavami starega veka tako, da črko iz desnega stolpca napišete na ustrezno črto v levem stolpcu.

_____ sumerska pisava	A linearna A-pisava
_____ egipčanska pisava	B alfabet
_____ minojska pisava	C klinopis
_____ rimska pisava	D hieroglifi

(2 točki)

6. V antični Grčiji je nastalo veliko polis, ki so imele različno politično ureditev.

6.1. Navedite vzroka za nastanek večjega števila polis v antični Grčiji.

6.2. Pojasnite, kaj je za polis pomenila avtarkija.

(2 točki)

9. V Sparti je bil velik poudarek na vzgoji mladih spartiatov. Del vzgoje spartiatov je bil tudi lov na helote ali kripeja. Manjši poudarek je bil na vzgoji spartanskih deklic.

Deklice so v Šparti vzgajali v podobnem izobraževalnem programu v državnih ustanovah ali agogah kakor dečke, vendar so bile ločene od njih. Vzgoja je bila torej organizirana enakopravno za oba spola, kar je izhajalo iz izrazito državljanskih smotrov vzgoje. Dekleta naj bi z gimnastičnimi vajami v teku, rokoborbi, metanju diska in kopja ojačale svoj organizem, posledično bi bile tako tudi one sposobne služiti domovini

(Vir: Autor, O., 2003: Paideia, str. 95. Slavistično društvo. Maribor)

- 9.1. Opišite, kakšna je bila vzgoja deklic v spartanski družbi.

- 9.2. Pojasnite, zakaj so mladi spartiatii lovili helote.

(2 točki)

10. V času rimskega širjenja v Sredozemlje so Rimljani naleteli na druge velesile. Pri reševanju si pomagajte s sliko 7 v barvni prilogi.

- 10.1. Za katero ljudstvo se je uveljavilo ime Punci?

- 10.2. Opišite Hanibalov pohod z Iberskega polotoka proti Rimu.

- 10.3. Pojasnite, kako so se Rimljani maščevali svojim nasprotnikom po koncu punskih vojn.

(3 točke)

14. Obdobje rimske države sta zaznamovala Julij Cezar in Gaj Oktavijan - Avgust.

Obkrožite črke pred tremi pravilnimi trditvami.

- A Julij Cezar je reformiral koledar in uvedel novo poimenovanje za sedmi mesec.
- B Senat je Gaju Oktavijanu podelil častni naziv Avgustus.
- C V bitki pri Akciju je Julij Cezar porazil Marka Antonija in Kleopatru.
- D Avgust je uvedel despotski način vladanja – dominat.
- E Na marčeve ide so zarotniki do smrti v Koloseju zabodli Julija Cezarja.
- F Z Avgustom je nastopilo skoraj 200 let dolgo obdobje miru (pax Romana).

(3 točke)

15. Vloga rimskega senata se je skozi zgodovino spreminjala.

15.1. Opišite vlogo senata v času kraljevine.

15.2. Pojasnite eno spremembo, ki jo je v času cesarja Avgusta doživel senat.

(2 točki)

16. Od 2. stoletja naprej je Zahodno rimsko cesarstvo počasi propadalo. Pri reševanju si pomagajte s sliko 8 v barvni prilogi.

Leta 376 so obstanek rimske države ogrozili Vizigoti, ki so bežali pred Huni; do takrat so sicer bili rimski federati in že v 4. stoletju so se po misijonu škofa Vulfile spreobrili v kristjane arijanske veroizpovedi. Cesar Valens jim je obljubil Mezijo in jih zadolžil, da so še naprej pošiljali vojake. S to odločitvijo pa je cesar Valens odprl velika vpadna vrata na ustju Donave, skozi katera se je Vzhodnim Germanom posrečilo prodreti v rimsko državo.

(Vir: Zgodovina v slikah, zv. 7, stolpec 2007. DZS. Ljubljana, 1976)

16.1. Navedite štiri različna ljudstva, ki so se od 4. stoletja dalje selila na območje Zahodnega rimskega cesarstva.

16.2. Pojasnite, kako je preseljevanje ljudstev vplivalo na propad rimskega imperija.

(2 točki)

17. Karel Veliki je razširil frankovsko državo. Pri reševanju si pomagajte s sliko 9 v barvni prilogi.

17.1. Navedite štiri ozemeljske pridobitve Karla Velikega.

17.2. Pojasnite, kako je Karel Veliki upravno razdelil frankovsko državo.

(2 točki)

18. Po izumrtju Staufovske dinastije je v Rimsko-nemškem cesarstvu nastopilo obdobje interregnuma.

18.1. Pojasnite pojem interregnum.

18.2. Navedite vladarja, ki je ob koncu interregnuma prevzel vladarski naslov.

(2 točki)

19. V 5. stoletju se je oblikovala papeška država, katere moč se je v srednjem veku krepila.

Obkrožite črke pred tremi pravilnimi trditvami.

- A Konstantinova darovnica je bila ponaredek.
- B Središče afriškega patriarhata je bilo v Jeruzalemu.
- C V investiturni spor sta se zapletla papež Henrik IV. in cesar Gregor VII.
- D Papež se je leta 1077 umaknil na grad Canossa.
- E Investiturni spor se je končal z wormske konkordatom.
- F Herezija je dajanje dobro plačanih služb svojim sorodnikom.

(3 točke)

20. V vzhodnem delu rimskega cesarstva se je razvil poseben odnos med državno in cerkveno oblastjo.

Cesarji v Carigradu so bili zaščitniki vzhodne krščanske cerkve, predsedovali so koncilom, imenovali so carigrajske patriarhe in jim odredili pravice v cerkvenih in posvetnih krogih. Brez cesarske odobritve ni nihče mogel postati patriarh. Pogosto je bila cesarjeva beseda zadnja tudi v teoloških zadevah.

(Vir: Mlacović, D., Urankar, N., 2016: Zgodovina 2, str. 34. DZS. Ljubljana)

- 20.1. Zakaj so imeli vzhodni rimski cesarji tako cerkveno kot posvetno oblast?

- 20.2. Pojasnite, zakaj se je Vzhodno rimsko cesarstvo obdržalo skoraj tisoč let dlje kot Zahodno rimsko cesarstvo.

(2 točki)

21. Ena najvplivnejših držav na Apeninskem polotoku so postale Benetke. Pomagajte si s sliko 10 v barvni prilogi.

- 21.1. Navedite tri Benetkam konkurenčna mesta na Apeninskem polotoku.

- 21.2. Pojasnite, zakaj so imele Benetke primat med italijanskimi mesti v Sredozemlju.

(2 točki)

22. V Evropi se je v 16. stoletju razvil absolutizem, kasneje, v 18. stoletju, pa se je uveljavil razsvetljeni absolutizem.

Thomas Hobbes je v delu »Leviatan« razglabljal o suverenosti in o izvoru države. Ljudje naj bi svoj samoohranitveni nagon in težnjo po moči brzdali z nenapisano družbeno pogodbo o oblasti – z njo so v svojo realnost priklicali vsemogočno državo. Na čelu države je suveren – monarh, ki ga ne vežejo nikakršne pogodbe. Njegova oblast naj bi bila neomejena in naj bi se raztezala na območje zakonodaje, izvršilne oblasti in sodstva (tri veje oblasti).

(Vir: Mlacović, D., Urankar, N., 2016: Zgodovina 2, str. 57. DZS. Ljubljana)

Pruski kralj Friderik II. je izpostavil, da je napačno prepričanje večine vladarjev, da so njihovi podložniki le vladarjevo orodje in njihovi služabniki. Če bi knezi hoteli razmisliti o namenu svojega vladanja, bi spoznali, da sta njihov položaj in njihova vlada orodje ljudstva. Namesto da neprestano pripravljajo načrte za nova osvajanja, bi se ti bogovi na zemlji raje potrudili, da bi zagotovili svojim narodom srečo.

(Vir: Frantar, Š., in drugi, 2019: Zgodovina 2, str. 64. Mladinska knjiga. Ljubljana)

Obkrožite črko pred izbranim načinom vladanja.

A ABSOLUTIZEM

B RAZSVETLJENI ABSOLUTIZEM

22.1. Navedite tri države, v katerih se je uveljavil izbrani način vladanja.

22.2. Pojasnite vlogo vladarjev v teh državah.

22.3. Opišite gospodarsko politiko.

22.4. Pojasnite vladarjev odnos do drugih veroizpovedi.

(4 točke)

23. Nizozemska je bila v času Filipa II. del španskega ozemlja.

23.1. Zakaj so se nizozemske dežele uprle Filipu II.?

23.2. Pojasnite posledice nizozemskega osvobodilnega boja.

(2 točki)

24. Leta 1215 je bila v Angliji podpisana Magna charta libertatum, listina o svoboščinah.

39. člen zagotavlja habeas corpus, kar pomeni, da svobodnjak ne bo ovađen, zaprt ali pregnan s posesti, izobčen, izgnan ali kako drugače uničen. Kralj je moral posameznikom soditi po zakonu, in ne po lastni volji.

(Vir: Frantar, Š., in drugi, 2019: Zgodovina 2, str. 73. Mladinska knjiga. Ljubljana)

Pojasnite, zakaj je bil pomemben podpis tega dokumenta.

(1 točka)

25. Navedenim dogodkom dodajte ustrezno letnico: 843, 955, 1122, 1453, 1492 in 1581.

- _____ verdunska pogodba
- _____ nastanek Utrechtske zveze
- _____ konec stoletne vojne
- _____ Wormski konkordat
- _____ konec rekonkviste
- _____ zmaga Otona I. nad Ogri na Leškem polju

(3 točke)

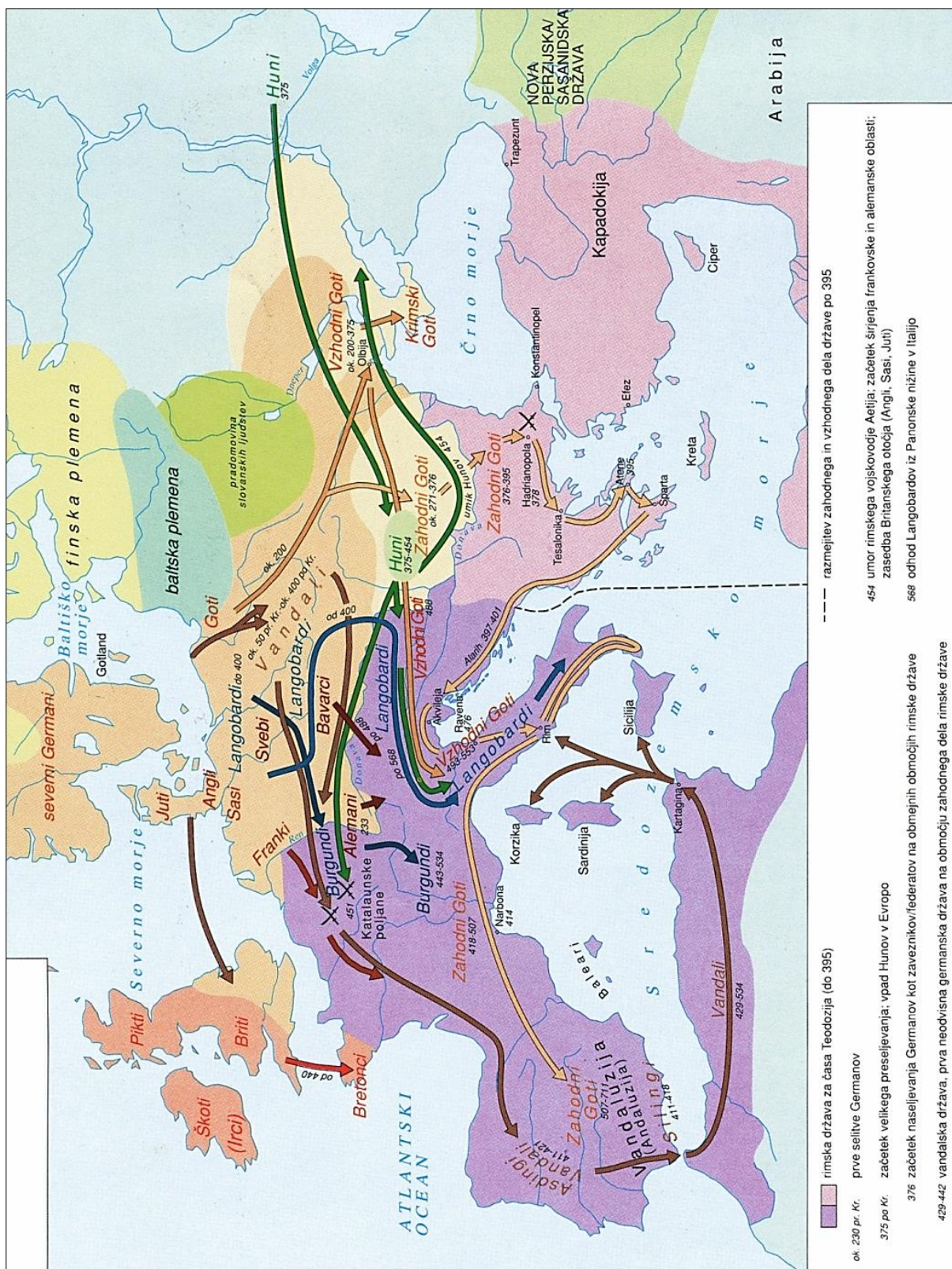

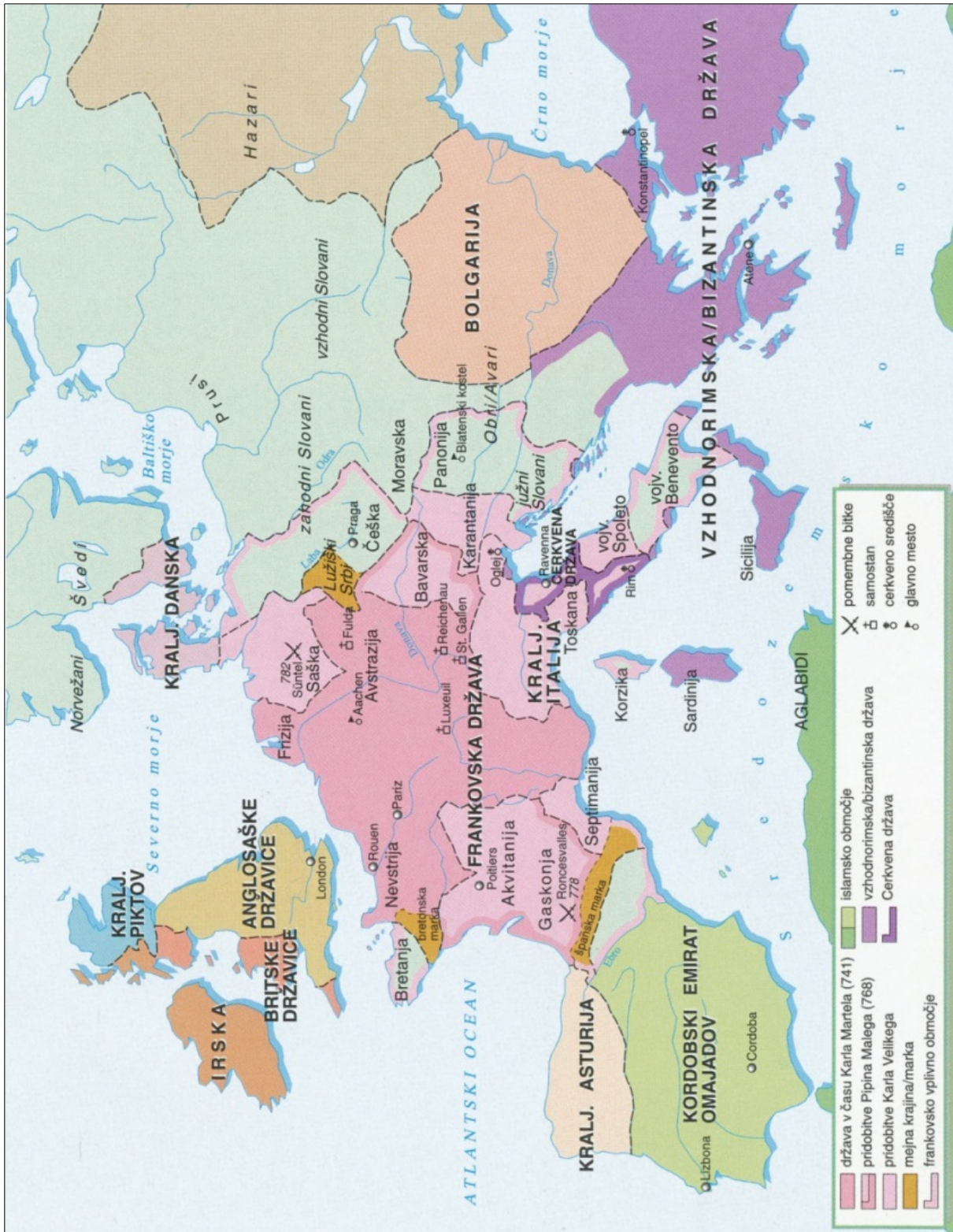
Slika 8: Selitev ljudstev in propad zahodnega dela rimske države

(Vir: Šolski zgodovinski atlas, str. 10. DZS. Ljubljana, 1994)

M 2 2 2 5 1 1 2 1 1 9

Slika 9: Evropa v času Karla Velikega
(Vir: Mlacović, D., Urankar, N., 2010: Zgodovina 2, str. 24. DZS. Ljubljana)

V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite.

